

POLÍTICA AGRÀRIA COMUNITÀRIA

La PAC es creà en 1962 convertint-se prompte en **la política sectorial més important de la CEE**. Els seus objectius bàsics eren:

- **Incrementar la productivitat agrària**, fomentant el progrés tècnic, assegurant el desenrotllament racional de la producció agrícola i ramadera, així com l'ocupació òptima dels factors de producció, en particular, de la mà d'obra.
- **Incrementar el nivell de vida de la població agrària**. La PAC garanteix una renda adequada als agricultors, que no tenen la vida resolta ja que, en general, els seus ingressos són més baixos que en els altres sectors. La PAC complementa la renda dels agricultors a fi de garantir-los un nivell de vida raonable, però les ajudes estan supeditades al compliment d'objectius més generals, com les normes de seguretat alimentària, sanitat animal i vegetal, benestar animal i conservació del paisatge rural tradicional, la vida silvestre i les aus. Constituïx a més una xarxa de seguretat financera per als agricultors afectats per catàstrofes naturals o malalties animals.
- **Assegurar al consumidor subministraments a preus raonables.**
- **Respondre a les preocupacions del consumidor.**
- **Preservar el nostre patrimoni rural**, aconseguint de pas desenrotllar a les regions més retardades.

Esta política ha evolucionat, ajustant-se a les necessitats canviants de la societat, en l'actualitat, se centra en la qualitat dels productes alimentaris i el paper de l'agricultura en la conservació i la gestió dels nostres recursos naturals. Els agricultors han d'adequar-se al mercat i ser competitius, produir per als mercats i els consumidors i no deixar-se influir en les seues opcions per la possibilitat de l'ajuda a un producte determinat.

Productes **de qualitat: la base de la política agrícola de la UE**.

La UE promou la producció d'aliments de qualitat (i competitius a escala internacional) per mitjà de l'assistència financera a la innovació en l'agricultura i la transformació dels aliments i a l'ús d'etiquetes de qualitat voluntàries. Entre estes últimes destaquen les etiquetes per a identificar els productes alimentaris totalment originaris d'una regió de la UE en que s'utilitzen tècniques reconegudes, els aliments molt coneguts amb un clar vincle geogràfic amb una zona determinada de la UE o els aliments elaborats amb ingredients tradicionals o utilitzant mètodes tradicionals. Existix també una etiqueta per als aliments ecològics. L'etiqueta ecològica de la UE només pot aplicar-se als productes en els quals el 95% dels ingredients s'haja produït de conformitat amb els requisits d'agricultura ecològica de la UE.

Per què és necessària una PAC?

En la majoria dels països, i amb més evidència en els països desenrotllats, l'agricultura és relativament menys eficaç que la indústria i els serveis en termes de preus internacionals. Les causes són diverses, des del nivell de rendes dels agricultors, molt superior al dels països en desenrotllament i al dels països netament agraris, fins a la dificultat de tecnificar, automatitzar i aprofitar les economies d'escala en un procés biològic amb gran dependència climatològica; des del valor de la terra com a bé escàs superior al merament productiu, fins a la inelasticitat dels preus dels principals productes agraris en els mercats

mundials, en els que sovint els preus es troben a nivells per davall de qualsevol referència de costos.

La UE expressa esta prioritat de la política agrària a través de la PAC, que va sorgir davant dels problemes de competència per a la lliure circulació de productes agraris en el nou mercat comú, ja que tots els Estats fundadors tenien polítiques agràries nacionals prou proteccionistes. La forma triada per les Institucions comunitàries per a assegurar la circulació dels productes agraris en condicions de lliure competència va ser suprimir les distintes polítiques agràries nacionals, substituint-les per una política agrària comuna.

Com funciona la PAC?

Per a aconseguir els objectius de la PAC, en l'article 34 del Tractat CE es preveu la creació de diferents Organitzacions **Comunes de Mercats** (OCM's), per a cada un dels diferents productes agraris.

Les organitzacions comunes de mercat són els instruments bàsics del mercat agrícola de la Comunitat .

Tres principis fonamentals caracteritzen a les organitzacions comunes de mercat:

- **Un mercat unificat:** implica, d'una banda, la lliure circulació dels productes agrícoles en el territori dels Estats membres i, d'un altre, la utilització de mitjans i mecanismes comuns en el conjunt de la UE per a la seua organització.
- **La preferència comunitària:** es dona preferència als productes agrícoles de la UE sobre els productes importats; a més, es protegeix el mercat interior de les importacions de tercers països a preus reduïts i de les grans fluctuacions del mercat mundial.
- **La solidaritat financera:** tots els gastos i desembossaments derivats de l'aplicació de la PAC se sufraguen a càrrec del pressupost comunitari.

Fons de finançament

La PAC es finança amb recursos propis de la Unió Europea a través del **Fons Europeu d'Orientació i de Garantia Agrícola (FEOGA)**, que absorbeix una part substancial del pressupost comunitari. El FEOGA es troba dividit en dos seccions:

La secció "Orientació" (part dels Fons Estructurals), que fomenta les reformes agrícoles estructurals i el desenrotllament de les zones rurals.

La secció "Garantia", que finança els gastos de les organitzacions comunes de mercat. Esta secció és, amb gran diferència, la més important i està integrada en els gastos obligatoris del pressupost comunitari.

Evolució de la PAC

Des del primer moment l'agricultura ha constituït un element fonamental de la Comunitat Europea, si bé els plantejaments inicials han anat evolucionant al llarg dels anys cap a conceptes com el desenrotllament rural, la seguretat alimentària i la competitivitat.

Als pocs anys de la seua posada en marxa la PAC va aconseguir els seus objectius inicials: fomentar la producció i la productivitat, estabilitzar els mercats, assegurar l'abastiment i protegir als agricultors de les oscil·lacions dels mercats mundials. No obstant això, este èxit es va veure acompanyat d'una sèrie d'efectes col·laterals en certa manera negatius: els agricultors comunitaris van incrementar excessivament la seua

producció fins a superar el nivell d'absorció del mercat, de manera que es van generar enormes excedents i va augmentar extraordinàriament el gasto agrícola comunitari.. Este és el motiu fonamental que explica les diverses reformes que ha experimentat la PAC al llarg dels seus més de quatre dècades d'existència.

Ja en 1972 es van introduir en la PAC diverses mesures en l'àmbit estructural destinades a modernitzar l'agricultura europea. Tot i els continus canvis estructurals introduïts al llarg dels anys següents, els problemes van persistir; en concret, es va mantindre el desequilibri entre l'oferta i la demanda de productes agrícoles, la qual cosa va comportar un augment constant dels excedents.

En 1983 la Comissió va plantejar una proposta de reforma integral que va formalitzar dos anys més tard amb la publicació del Llibre Verd sobre «Perspectives per a la Política Agrícola Comuna» (1985). El Llibre Verd perseguia equilibrar l'oferta i la demanda, introduir nous mecanismes de reducció de la producció en els sectors problemàtics i, en general, analitzar solucions alternatives per al futur de la PAC.

Però va ser finalment en 1988 quan el Consell Europeu va acordar una sèrie de mesures importants de reforma, com la «directriu de gasto agrícola» i els estabilitzadors pressupostaris, que van limitar el percentatge de gasto agrícola en el pressupost de la Comunitat.

En 1991 la Comissió va presentar dos documents de debat sobre el desenrotllament i el futur de la PAC. Ambdós documents van servir de base per a un acord polític sobre la reforma de la Política Agrícola Comuna, adoptat pel Consell el 21 de maig de 1992. La reforma de 1992, que va suposar un profund canvi de la PAC, es va basar en la reducció dels preus agrícoles per a augmentar la competitivitat dels productes en el mercat interior i mundial, la compensació per mitjà d'ajudes directes de la pèrdua d'ingressos experimentada pels agricultors, així com en diverses mesures relacionades amb els mecanismes de mercat i la protecció del medi ambient.

No obstant això, els esdeveniments ocorreguts posteriorment -l'evolució internacional, la futura ampliació cap a Europa Central i Oriental, les restriccions pressupostàries generades per la preparació de la unió monetària, la creixent competitivitat dels productes de tercers països i la nova ronda de negociacions de l'Organització Mundial del Comerç (OMC)- van exigir modificar novament la PAC.

Al juliol de 1998 la Comissió va proposar una nova reforma de la PAC dins del marc de la "Agenda 2000", un document en què s'esbossava el futur de les polítiques de la Unió Europea en la perspectiva de l'ampliació prevista. Les negociacions de l'Agenda 2000 i l'acord relatiu a la reforma de la PAC es van concloure en el Consell Europeu de Berlín de març de 1999.

L'Agenda 2000 va suposar una nova reforma de la Política Agrícola Comuna, que va aprofundir en els aspectes de l'anterior reforma de 1992, reduint encara més els preus interiors per a diversos productes agrícoles i compensant només parcialment esta baixada per mitjà d'ajudes directes, no lligades a la producció (ajudes per superfície cultivada i per cap de bestiar).

Entre altres, la reforma contemplava mesures per a la millora de la competitivitat dels productes agrícoles en els mercats nacionals i mundials; el foment d'un nivell de vida equitatiu i digne per als agricultors; la creació de llocs de treball alternatius i altres fonts d'ingressos per als agricultors; l'elaboració d'una nova política de desenrotllament rural, que es convertix en el segon pilar de la PAC; la integració d'un nombre més gran de consideracions mediambientals i estructurals en la PAC i la millora de la qualitat i la seguretat dels aliments.

L'última reforma

El 26 de juny de 2003 els ministres d'Agricultura de la UE van aprovar una reforma en profunditat de la Política Agrícola Comuna (PAC) a fi de fer front a les perspectives dels mercats agrícoles en la UE per al període 2003 - 2010. Esta reforma ha donat un gir absolut al mode en què la UE recolza al seu sector agrari. La nova PAC se centra en el consumidor i en els contribuents, oferint als agricultors europeus la possibilitat de produir el que el mercat demande, sense perdre el dret a la percepció de les ajudes. La desvinculació entre les ajudes i la producció farà que els agricultors de la UE siguin més competitiu i adopten una orientació més de mercat, sense per això perdre la necessària estabilitat en els ingressos. Els diversos aspectes de la reforma han anat entrant en vigor en 2005 i 2006. Espanya ha decidit aplicar el règim de pagament únic per explotació a partir de 2006.

Els elements clau de la reforma són els següents:

- Establiment d'una ajuda única per explotació per als agricultors de la UE, independent de la producció (sobre la base de les ajudes rebudes durant el període de referència 2000-2001-2002). Podrà mantindre's, de forma limitada, un element de vinculació a la producció, a fi de col·laborar a l'abandó de la mateixa.
- Condicionament de les ajudes al compliment de les normes en matèria de medi ambient, salubritat dels aliments, sanitat animal i vegetal i benestar dels animals, així com a la condició de mantindre les terres agràries en bones condicions agronòmiques i ambientals («condicionalidad»).
- Reforçament de la política de desenrotllament rural, la qual cosa suposa més fons de la UE i noves mesures per a promoure la protecció del medi ambient, la qualitat i el benestar animal, i ajudar els agricultors a complir les normes de la UE en relació amb la producció, a partir de 2005.

El desenrotllament rural

La política de desenrotllament rural garanteix la supervivència del camp tal com ho coneixem. A mesura que l'agricultura s'ha anat modernitzant i l'economia de la UE orientant-se més al sector de servicis, la importància del sector agrari ha anat disminuint a l'efecte de creació d'ocupació. De seguir en esta situació, la supervivència de les economies rurals no està ja molt clara.

Per això, cada vegada es presta major atenció a la funció que poden exercir els agricultors en el desenrotllament rural, i en això s'inclou la silvicultura, la biodiversitat, la diversificació de l'economia rural amb vista a crear ocupació alternatiu i la protecció del medi ambient en les zones rurals.

A l'ampliar-se la UE al maig de 2004 i gener de 2007, el seu nombre d'agricultors va augmentar, primer un 55% i, posteriorment, un 53% addicional. Els agricultors i les empreses transformadores d'aliments dels nous països membres, que afronten grans desafiaments a l'haver de competir amb el sector agrari de la resta de països membres de la UE, van rebre fons per a modernitzar-se abans inclús de l'ampliació.

Una política favorable per a Espanya

La PAC no sols és una política necessària per al conjunt de la Unió, sinó que a més ha sigut i és una política beneficiosa per a l'agricultura espanyola. És indubtable que, encara que també hi ha hagut costos inevitables, l'agricultura espanyola ha sabut adaptar-se amb èxit a la integració en la UE i a la PAC.

La integració en la UE ha portat conseqüències importants en el nostre sector agrari; la més important és que ha suposat un procés transcendent de modernització, procés que ha continuat el produït en els anys seixanta. En quant a les actuacions estructurals, Espanya pot considerar-se una gran beneficiària, tant en termes quantitius (poden revisar-se les xifres destinades al nostre país per fons estructurals i de cohesió) com qualitius, en la mesura que han suposat una adopció plena de les orientacions del desenrotllament rural i de la cohesió econòmica i social.

Espanya ha accedit a un mercat de més de 371 milions de consumidors amb alt poder adquisitiu que demanden productes de qualitat.

Espanya s'ha integrat en la política estructural que aporta fons a través del FEOGA per a desenrotllar infraestructures i equipaments en les regions europees més retardades i per a millorar la qualificació dels agricultors. Espanya se situa en el segon o tercer lloc, segons els anys, en el rànquing de perceptors de fons comunitaris pel concepte FEOGA-garantía (6.400 milions d'euros en 2005). Les ajudes han constituït un suport clar al sosteniment de les rendes agràries a Espanya, duplicant-se la renda des de l'Adhesió.

Especialment positiva ha sigut la integració per al subsector agrari més modern i qualificat (sobretot els productes hortofructícoles). En el costat negatiu de la balança cal ressenyar que a vegades l'intent de compatibilitzar criteris econòmics i mediambientals (abandó de les explotacions no rendibles i permanència en el món rural per a conservar la naturalesa) no dóna els resultats buscats. Per regions, les més perjudicades han sigut la cornisa cantàbrica a causa de la seua especialització vacuna i les zones cerealístiques.

<http://www.hablamosdeeuropa.es/hdeu/Menu/La+Union/Politic+comunitarias/Poltica+Agricola+Comn/>

Per saber-ne més

http://europa.eu/pol/agr/overview_es.htm